

Bilag 5.

Om Codex Regius og Flatøbogen.

Under første behandling af håndskriftsagen i folketinget blev der rejst spørgsmål fra forskellig side om 2 af de håndskrifter, som indgår i gaven til Island. Ministeren for Grønland, Michael Gam, ønskede, at Flatøbogen blev i Danmark af hensyn til Grønlandsforskningen, og dette håndskrift blev også nævnt af de konservatives ordfører, Poul Møller, og venstres ordfører, Ib Thyregod, ønskede nærmere redegørelse for både dette håndskrift og Codex Regius. En sådan redegørelse følger herefter.

Der er to håndskrifter i Det kongelige biblioteks samling af islandske håndskrifter, der er kommet til at spille en særlig rolle i den aktuelle situation. Der kan derfor være grund til at gøre rede for indholdet i disse to: *Codex Regius* af Den ældre Edda (GkS 2365) og *Flatøbogen* (GkS 1005 I-II fol.).

1. *Codex Regius*, der er en islandsk afskrift fra ca. 1275, er det eneste nogenlunde fuldstændige pergamenthåndskrift af Den ældre Edda. Indholdet er digte, dels om de hedenske guder (Odin, Thor o. s. v.), og dels om de germanske og nordiske sagnhelte.

a. *Gudedigtene er en af hovedkilderne til læren om de hedenske guder i Norden.* Den røde tråd, der går gennem digtene, er gudernes (asernes) kamp med jætterne. Odin, Thor o. s. v. var guder, der var fælles for hele Norden, og gudedigtene giver udtryk for en fællesnordisk ånd. *Det er da også vist, hvor i Norden disse digte er blevet skabt, og det er en udbredt opfattelse blandt de lærde, at de er blevet til i Norge.* For nylig er den opfattelse blevet yderligere underbygget af den norske sprogforsker, prof., dr. D. A. Seip, der på grundlag af en dybtgående undersøgelse af sprog og skrift i Codex Regius har fundet sikre spor, der viser, at digtene må være af norsk oprindelse. Fra

svensk side har professor, dr. Gustaf Lindblad ved en analyse af sprog og skrift — uafhængig af professor Seip — kunnet påvise, at flere af digtene må have foreligget i norsk sprogdragt. *Det kan derfor ikke være rigtigt at betragte disse digte som alene islandsk kulturreje.* Det er da også almindelig bekendt, at Eddaens gudedigte har været en stadig kilde til inspiration for nordiske — og da i ganske særlig grad danske — digtere (Johannes Ewald, Oehlenschläger og mange flere).

b. Den anden gruppe digte i Codex Regius, helte digtene, gengiver de germanske sagn om Sigurd, Brynhild, Helge og flere, der også kendes fra den gamle tyske digtkreds om Nibelungerne (i nutiden benyttet af Rich. Wagner i hans operaer). Den norske professor, dr. Anna Holtsmark har sammenfattet de lærdes meninger om helte digtene sådan, at *nogle af dem må være blevet til et sted i Norden allerede inden Island blev bebygget af Nordboer (874).* Yderligere har professor Seip fremdraget et gammelt vidnesbyrd om, at digtene om Sigurd og de andre helte har eksisteret som en digtcyklus i Norge.

Både litteraturhistorisk og religionshistorisk er Codex Regius et fællesnordisk kulturminde.

2. *Flatøbogen er en islandsk afskrift af en serie sagaer om de norske konger.* Ind imellem er der indflettet forskellige beretninger om begivenheder og om kendte personer fra de andre nordiske lande, for eksempel:

- 1) Sagaen om de danske jomsvikinger.
- 2) Sagaen om de norske jarler på Orkneyøerne.
- 3) Færøernes ældste historie. Dele af Færingsesagaen findes i andre håndskrifter; men der er flere afsnit af denne saga, der kun findes i Flatøbogen, således